

VLAAMSE ADVIESCOMMISSIE VOOR VOLKSRAADPLEGINGEN

VAV/2017/6

In haar vergadering van 10 augustus 2017 om 10.30 uur heeft de Vlaamse Adviescommissie voor Volksraadplegingen, samengesteld uit:

De heer Herman Matthijs (waarnemend voorzitter en stemgerechtigd lid)

De heer Bengt Verbeeck (plaatsvervangend stemgerechtigd lid)

De heer Chris Rollewagen (plaatsvervangend stemgerechtigd lid)

Mevrouw Peggy De Winter (plaatsvervangend secretaris)

beraadslaagd over de volgende vragen die door de gemeentesecretaris van Diksmuide werden voorgelegd aan de commissie bij mail van 3 augustus 2017:

1. Moet/kan het gemeentebestuur het verzoek ontvankelijk verklaren ondanks een aantal vormfouten?
2. Werd het verzoekschrift rechtsgeldig ondertekend door de initiatiefnemers?
3. Moet/kan de gemeente verdergaan met de controle van de petitieijsten?

Advies van de Vlaamse Adviescommissie voor Volksraadplegingen

1 De ontvankelijkheid van de vragen

Op grond van artikel 2 van het oprichtingsbesluit van 8 juli 1997 verstrekt de Vlaamse Adviescommissie voor Volksraadplegingen, op verzoek van de Vlaamse regering, advies betreffende de toepassing van het administratief toezicht op de beslissingen over het houden van een volksraadpleging.

Aangezien zowel aangelegenheden die de materiële organisatie van de volksraadpleging voorafgaan, als de materiële uitvoeringshandelingen van de gemeentelijke volksraadpleging het voorwerp kunnen uitmaken van bestuurlijk toezicht, is de commissie van oordeel dat de commissie bevoegd is om advies te verlenen over vragen die met betrekking tot deze beide aangelegenheden aan de commissie worden voorgelegd.

2 Situatieschets

Bij mail van 3 augustus 2017 deelde de gemeentesecretaris van Diksmuide mee dat op 24 juli 2017 een verzoekschrift tot het houden van een volksraadpleging werd ingediend bij de stad Diksmuide door ... Bij nazicht van het ingediende document door de gemeentesecretaris bleek dat het document niet volledig voldeed aan de ontvankelijkheidsvereisten van artikel 207 van het Gemeentedecreet. De initiatiefnemers hadden niet het door de gemeente afgeleverd model van verzoekschrift tot het organiseren van een gemeentelijke volksraadpleging gebruikt, noch werd hun verzoekschrift gebaseerd op het model conform het besluit van de Vlaamse Regering van 21 december 2012 tot vaststelling van het model van het formulier houdende het verzoek tot organisatie van een volksraadpleging.

De gemeentesecretaris deelt tevens mee dat het verzoekschrift een word-document is waarop een aantal decretaal verplichte gegevens ontbreken, nl. de concrete vraag van de volksraadpleging, het logo van Diksmuide, de geboortedatum en de woonplaats van de initiatiefnemers. Tevens ontbreekt de handtekening van één van de initiatiefnemers, ; aangezien een derde persoon in opdracht voor haar heeft getekend

3.Onderzoek

Artikel 207 van het Gemeentedecreet bepaalt:

"Het verzoek is alleen ontvankelijk als het wordt ingediend door middel van een formulier, afgegeven door de gemeente, en als het, buiten de naam van de gemeente en de tekst van artikel 196 van het Strafwetboek, de volgende vermeldingen bevat:

1° de vraag of vragen waarop de voorgenomen raadpleging betrekking heeft;

2° de naam, voornamen, geboortedatum en woonplaats van iedereen die het verzoekschrift heeft ondertekend;

3° de naam, voornamen, geboortedatum en woonplaats van de personen die het initiatief nemen tot de raadpleging.

De Vlaamse Regering stelt het model van het formulier, vermeld in het eerste lid, vast."

Het besluit van de Vlaamse regering tot vaststelling van het model van het formulier houdende het verzoek tot organisatie van een volksraadpleging van 21 december 2012 stelt een aantal voorwaarden waaraan het formulier moet voldoen. Het formulier bestaat steeds uit twee delen:

- Het verzoekschrift
- De petitielijst

Het verzoekschrift bevat steeds het logo van de gemeente, alsook de vraag die wordt voorgelegd aan de bevolking. Het bevat ook de gegevens van de initiatiefnemers (voornamen, achternaam, geboortedatum, woonplaats, handtekening). Er moet ook een gemotiveerde nota toegevoegd worden, stukken die de gemeenteraad meer informatie verschaffen en de petitielijst.

De petitielijst bevat de naam of het logo van de gemeente. Hier worden de namen vermeld van de initiatiefnemers (minstens de voor- en achternaam), alsook de vraag die zal voorgelegd worden aan de bevolking en de gegevens van de inwoners die de petitie ondertekenen (voornamen, achternaam, geboortedatum, staart en huisnummer, postnummer en gemeente, handtekening). Tevens moet ook de privacy-waarborg en de verwijzing naar artikel 196 van het strafwetboek op de petitielijst staan.

Na onderzoek stelt de commissie vast dat het verzoekschrift dat werd ingediend door de initiatiefnemers niet conform model a van het besluit van de Vlaamse Regering van 21 december 2012 werd opgesteld. Er ontbreken immers volgende gegevens:

- Het logo van de stad Diksmuide;
- De woonplaats en de geboortedatum van de drie initiatiefnemers;
- De concrete vraag die zal voorgelegd worden aan de inwoners van Diksmuide.

Daarenboven werd het formulier ook niet afgegeven door de gemeente, wat nochtans een decretale verplichting is (artikel 207 GD).

Beide formulieren (a en b) werden bezorgd aan de initiatiefnemers bij mail van 30 mei 2016 (n.a.v. hun eerder ingediende verzoekschrift). Uit het mailverkeer blijkt dat de gemeentesecretaris de initiatiefnemers gewezen heeft op mogelijke vormfouten en dat ze zeker het door de gemeente afgeleverde formulier moeten gebruiken (zie mail van 24 mei 2016).

De commissie stelt inderdaad vast dat mevrouw Winne, als initiatiefneemster, niet zelf het verzoek heeft ondertekend, maar dat voor haar in opdracht werd getekend.

4. Bespreking van de vragen

1. Moet/kan het gemeentebestuur het verzoek ontvankelijk verklaren ondanks een aantal vormfouten?

De commissie is van oordeel dat het verzoek, zoals het werd ingediend, niet ontvankelijk is. Niet alle bepalingen van artikel 207 van het Gemeentedecreet werden immers gerespecteerd (zie puntje 3 'onderzoek'). Artikel 207 van het Gemeentedecreet bepaalt zeer duidelijk welke gegevens op het verzoekschrift moeten vermeld worden. De bepalingen van artikel 207 zijn duidelijk omdat deze zelf de sanctie bevatten. Bij niet-naleving is de sanctie immers de onontvankelijkheid. Er is geen discretionaire bevoegdheid ingeschreven in artikel 207 van het Gemeentedecreet.

De commissie is van oordeel dat de initiatiefnemers zelf meer aandacht hadden moeten besteden aan de bestaande regelgeving en dat ze onzorgvuldig zijn geweest. Als initiatiefnemers dragen zij zelf de verantwoordelijkheid voor het gebruik van de correcte formulieren. Uit de gegevens waarover de commissie beschikt, blijkt niet dat de initiatiefnemers bewust misleid werden.

In dat verband heeft de commissie al in een aantal andere dossiers een standpunt ingenomen: zie advies VAV/2010/1, VAV/2011/2, VAV/2011/5, VAV/2011/8, VAV/2012/2 en VAV/2013/3.

De gemeenteraad kan evenwel krachtens artikel 205 van het Gemeentedecreet op eigen initiatief een volksraadpleging organiseren. Dit laat de gemeente toe om zelf een volksraadpleging te organiseren over hetzelfde onderwerp dat voorheen het voorwerp vormde van een burgerinitiatief dat onontvankelijk werd verklaard.

2. Werd het verzoekschrift rechtsgeldig ondertekend door de initiatiefnemers?

De commissie kan zich aan de hand van de voorhanden zijnde gegevens niet uitspreken over deze vraag. Elke vorm van identificatie van de betrokkene, die in opdracht heeft getekend van mevrouw Winne, ontbreekt. Gelet op het antwoord bij vraag 1 is deze vraag trouwens overbodig geworden, aangezien het verzoekschrift sowieso onontvankelijk is.

3. Moet/kan de gemeente verdergaan met de controle van de petitieijsten?

Een strikte lezing van artikel 215, tweede lid van het Gemeentedecreet veronderstelt impliciet dat de in artikel 208 van het Gemeentedecreet voorgeschreven controle van de handtekeningen wel

degelijk is afgerond door het schepencollege als het verzoek wordt geagendeerd op de gemeenteraad, onafgezien van wat de beslissing van de gemeenteraad met betrekking tot de vormelijke (artikel 207) of materiele (artikel 214) ontvankelijkheid zou kunnen zijn

Enkel de gemeenteraad is bevoegd om de onontvankelijkheid op grond van artikel 207 vast te stellen. Het schepencollege kan bijgevolg niet beslissen om geen volksraadpleging te organiseren omdat het verzoekschrift ongeldig zou zijn (zie ook advies VAV/2011/5). Hypothetisch bestaat hier bijgevolg het risico dat de gemeenteraad het verzoekschrift ontvankelijk zal verklaren, zonder dat het onderzoek naar de handtekeningen overeenkomstig artikel 208 van het Gemeentedecreet afgerond werd. Een gevolg zal zijn dat het verzoekschrift terug naar het schepencollege moet om alsnog het onderzoek naar de handtekeningen af te ronden/verder te zetten en het daarna, afhankelijk van het resultaat van het onderzoek, terug te agenderen op de agenda van de gemeenteraad. Gezien de korte tijdspanne, kan dat voor gevolg hebben dat de organisatie van een eventuele volksraadpleging niet meer mogelijk zal zijn, gelet op artikel 214 van het Gemeentedecreet: *'een raadpleging kan niet worden georganiseerd in een periode van twaalf maanden voor de gewone vergadering van de kiezers van de vernieuwing van de gemeenteraden'*. Met andere woorden, naar de gemeenteraad gaan om de onontvankelijkheid te laten vaststellen op basis van artikel 207 van het Gemeentedecreet, zonder het onderzoek van artikel 208 af te ronden houdt een zeker risico in voor het college.

Of de gemeenteraad bereid is, uitspraak te doen over het verzoek op grond van artikel 207 zonder het voorgeschreven onderzoek in artikel 208 van het Gemeentedecreet af te wachten, behoort tot de gemeentelijke autonomie.

DIT ADVIES WERD UITGEBRACHT MET EENPARIGHEID VAN STEMMEN.

Handwritten signature in black ink, appearing to read 'H. Dewinter' followed by 'i.o.'.

De waarnemend voorzitter
Herman Matthijs

Adviezen van de Vlaamse commissie voor volksraadplegingen vindt u terug via onderstaande link
<http://lokaalbestuur.vlaanderen.be/werking-bestuur/burgerparticipatie/volksraadplegingen/adviezen-vlaamse-adviescommissie-voor-volksraadplegingen>